

Sygn. akt V ACz 195/15

V ACz 285/15

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Wilk

Sędziowie: SA Barbara Kurzeja (spr.)

SA Jadwiga Galas

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2015 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku W. K.

przy udziale Komisarza Wyborczego w K. i Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej Nr (...)w R.

oraz z wniosku K. O. – pełnomocnika (...) Komitetu Wyborczego (...)

przy udziale Komisarza Wyborczego w K., Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej Nr (...) w R. i Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej Nr(...) w R.

o unieważnienie wyborów

na skutek zażaleń A. S. – Przewodniczącej Obwodowej Komisji Wyborczej Nr(...)w R.

na postanowienia Sądu Okręgowego w Gliwicach: z dnia 30 grudnia 2014 r. i 14 stycznia 2015 r., sygn. akt II Ns 230/14

postanawia:

oddalić zażalenia.

Sygn. akt V ACz 195/15

V ACz 285/15

UZASADNIENIE

W dniu 25 listopada 2014 r. W. K. złożył protest wyborczy zarzucając nieprawidłowości w czasie wyborów samorządowych przeprowadzonych w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) i zażądał przeprowadzenia ponownych wyborów do Rady Powiatu (...).

W uzasadnieniu protestu podał, że w dniu 16 listopada 2014 r. o godzinie 11:40 pobrał wraz z małżonką karty do głosowania we właściwej dla miejsca zamieszkania Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...). Podczas wyszukiwania na liście do Rady Powiatu wybranego kandydata zauważył, że otrzymał niewłaściwą kartę do głosowania z innego

okręgu wyborczego, na której widniały nazwiska zupełnie nieznanymi mu kandydatów. Po zwróceniu uwagi na powyższe uchybienie, otrzymał odpowiedź, że zostały zamienione karty z Komisji Wyborczej nr (...) oraz że głosowanie zostanie wstrzymane, a wybory „chyba” powtórzone. Około godziny 13:00 dowiedział się jednak z internetu, że komisja wyborcza wznowiła głosowanie po zamianie wadliwych kart na prawidłowe. Gdy udał się ponownie do lokalu wyborczego uzyskał wyjaśnienie, że na liście zostało odnotowane jego uczestnictwo w głosowaniu, a wrzucone do urny wadliwe karty do głosowania zostaną uznane za nieważne. Składający protest podkreślił, że według oficjalnych danych przekazanych mu przez zastępcę przewodniczącego Miejskiej Komisji Wyborczej w R., błędnie wydano 424 karty w obydwu komisjach wyborczych, czyli 424 obywatele miasta R. utraciło możliwość oddania ważnego głosu na wybranego kandydata do Rady Powiatu (...). Według wnioskodawcy, tak znaczna liczba głosów uznanych za nieważne, może wpłynąć na wybór niewłaściwych kandydatów do Rady Powiatu, a tym samym wybór niewłaściwego Starosty (...).

Z kolei, w dniu 28 listopada 2014 r. protest wyborczy przeciw ważności wyborów do Rady Powiatu (...) przeprowadzonych w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) – Okręg nr (...) oraz w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) – Okręg nr (...) złożył także M. G., działający w imieniu Pełnomocnika Wyborczego Koalicyjnego Komitetu Wyborczego (...)K. O. i zażądał stwierdzenia nieważności tych wyborów.

W uzasadnieniu protestu podał, że w dniu wyborów, w obu wymienionych Obwodowych Komisjach Wyborczych dopuszczono do głosowania na radnych do Powiatu (...) na podstawie niewłaściwych list kandydatów. W okręgu wyborczym nr(...) Obwodowa Komisja Wyborcza nr (...)wydała listy do głosowania na radnych Powiatu z okręgu nr (...), a w okręgu wyborczym nr (...) Obwodowa Komisja Wyborcza nr(...) przy ul. (...) wydała listy do głosowania na radnych do Powiatu (...) z okręgu nr (...), co uniemożliwiło wyborcom tych okręgów głosowanie na ich kandydatów. Po zorientowaniu się w pomyłce, że listy są niewłaściwe wstrzymano około godziny 11:00 na 30 minut głosowanie w obu Obwodowych Komisjach Wyborczych, wymieniono listy między komisjami, a głosy wyborców głosujących od godziny 7:00 do momentu wstrzymania głosowania unieważniono. Łącznie unieważniono 424 głosy wyborców. Podniósł, że mimo oficjalnych wypowiedzi Przewodniczącego Miejskiej Komisji Wyborczej, że głosowanie w tych dwóch Obwodowych Komisjach Wyborczych zostanie powtórzone, ostatecznie do dnia 26 listopada 2014 r. nic nie zrobiono, a sprawę wyciszono. Podkreślił, że w ten sposób unieważniono 424 głosy wyborców oraz pozbawiono równych warunków do wyboru 24 kandydatów na radnych do powiatu w wymienionych dwóch okręgach.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy postanowił połączyć obie sprawy wywołane wniesieniem wyżej opisanych protestów do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt II Ns 230/14.

Uczestnik postępowania - Komisarz Wyborczy w K. - wniosła o uznanie powyższych protestów wyborczych za zasadne, lecz niemające wpływu na wynik wyborów w zakresie podziału mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze w okręgach wyborczych nr(...) oraz nr (...), utworzonych do wyboru Rady Powiatu (...), w wyborach zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. oraz o uznanie protestów za zasadne w zakresie ustalenia liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów na radnych w okręgach wyborczych nr(...)oraz nr (...)utworzonych do wyboru Rady Powiatu (...), w wyborach zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. i tym samym ustalenie pierwszeństwa kandydatów do uzyskania mandatów radnych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na protesty Komisarz Wyborczy przyznała, że Obwodowa Komisja Wyborcza nr (...)w R., właściwa dla wyboru rady powiatu w okręgu wyborczym nr (...), w dniu 16 listopada 2014 r. w godzinach od 7:00 do 11:40 wydała wyborcom 230 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwych dla okręgu wyborczego nr (...), a w godzinach od 7:00 do 11:30 Obwodowa Komisja Wyborcza nr (...) w R., właściwa dla wyboru rady powiatu w okręgu wyborczym nr (...), wydała wyborcom 198 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwych dla okręgu wyborczego nr(...).

Komisarz Wyborczy wskazała, że Komisje Obwodowe nr(...)i (...)otrzymały w dniu 15 listopada paczki z kartami do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwymi dla innego okręgu wyborczego. W dniu 15 listopada 2014 r. członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych Nr (...) i (...), podczas odbioru i przeliczania kart nie dokonali

prawkłownego sprawdzenia ich poprawności stosownie do wymogów art.42§2 kodeksu wyborczego oraz pkt. 17 uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 września 2014 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. (M.P. poz. 934). Komisarz Wyborczy przyznała, że tym samym wszyscy wyborcy, którzy pobrali karty do głosowania w obwodach głosowania nr (...) i nr (...), odpowiednio w godzinach od 7:00 do 11:40 i od 7:00 do 11:30, otrzymali karty do głosowania na listy kandydatów w wyborach do Rady Powiatu (...) zawierające listy kandydatów z innego okręgu wyborczego oraz że skutkowało to wrzuceniem do urn kart nieważnych przez 230 wyborców w obwodzie (...) i przez 198 wyborców w obwodzie nr(...). Komisarz Wyborczy podniosła, że z wyliczeń szeregu ilorazów, o których mowa w art.444§1 kodeksu wyborczego wynika jednakże, że wydanie 230 wyborcom w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) kart nieważnych, w żaden sposób nie zmieniło podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów w ramach okręgu wyborczego nr (...); również wydanie 198 wyborcom w Obwodowej Komisji Wyborczej nr(...) kart nieważnych, w żaden sposób nie zmieniło podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów nr (...) oraz (...) w ramach okręgu wyborczego nr(...).

Uczestnicy postępowania: przewodnicząca Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) E. M. oraz przewodnicząca Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...)A. S. na rozprawie w dniu 30 grudnia 2014 r. oświadczyły, iż pozostawiają do uznania Sądu ocenę zasadności wniesionych protestów.

Postanowieniem z dnia 30 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy:

- stwierdził nieważność wyborów do Rady Powiatu (...) przeprowadzonych w Obwodowej Komisji nr (...) w Okręgu Wyborczym nr (...) w R. (pkt 1) oraz w Obwodowej Komisji nr (...) w Okręgu Wyborczym nr(...) w R. (pkt 2);

- stwierdził wygaśnięcie mandatów radnych wybranych w Okręgach Wyborczych nr(...) (pkt 3) i (...) (pkt 4) w R. do Rady Powiatu (...);

- zarządził przeprowadzenie ponownych wyborów do Rady Powiatu (...) w Obwodowej Komisji nr(...)w Okręgu Wyborczym nr (...) w R. (pkt 5) oraz w Obwodowej Komisji nr (...) w Okręgu Wyborczym nr (...) w R. (pkt 6) i ustalenie ostatecznych wyników wyborów w oparciu o wyniki wyborów ponownie przeprowadzonych i wyniki głosów już ważnie oddanych w pozostałych Komisjach Obwodowych tego Okręgu ustalając, co następuje.

W wyborach przeprowadzonych w dniu 16 listopada 2014 r. do Rady Powiatu (...) uprawnieni wyborcy oddawali głosy w czterech okręgach wyborczych, w których łącznie wybierano 23 radnych. W okręgach wyborczych nr (...), (...) i (...) wybierano po 6-ciu radnych, a w okręgu wyborczym nr(...) wybierano 5-ciu radnych. Powiatowa Komisja Wyborcza w R. zarejestrowała we wszystkich czterech okręgach wyborczych listy kandydatów czterech komitetów wyborczych.

W przeprowadzonych w dniu 16 listopada 2014 r. wyborach do Rady Powiatu (...) na wszystkie listy we wszystkich w/w okręgach wyborczych oddano ogółem 28.061 głosów ważnych.

Obwodowe Komisje Wyborcze nr (...) i (...) otrzymały w dniu 15 listopada 2014 r. paczki z kartami do głosowania w wyborach do Rady Powiatu właściwymi dla innego okręgu wyborczego. Członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych nr (...) i (...), w dniu 15 listopada 2014 r., poprzedzającym dzień wyborów, podczas odbioru i przeliczania kart nie dokonali prawdkłownego sprawdzenia poprawności otrzymanych kart. Obwodowa Komisja Wyborcza nr (...) w R., właściwa dla wyboru rady powiatu w okręgu wyborczym nr (...), w dniu 16 listopada 2014 r., w godzinach od 7:00 do 11:40 wydała wyborcom 230 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwych dla okręgu wyborczego nr(...). W godzinach od 7:00 do 11:30 Obwodowa Komisja Wyborcza nr (...) w R., właściwa dla wyboru Rady Powiatu w okręgu wyborczym nr (...), wydała wyborcom 198 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...), właściwych dla okręgu wyborczego nr(...). Skutkowało to wrzuceniem do urn kart nieważnych przez 230 wyborców w obwodzie nr(...)i przez 198 wyborców w obwodzie nr (...). Kiedy wyszło na jaw, że w/w Komisjom dostarczono błędne karty do głosowania, po uzyskaniu zgody Miejskiej Komisji Wyborczej, zarządzono przerwę w głosowaniu w Obwodowej Komisji wyborczej nr (...) w godzinach od 11:40 do 12:10, a w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w godzinach

od 11:30 do 12:05. Po dostarczeniu do lokali wyborczych właściwych kart do głosowania lokale ponownie otwarto i wybory kontynuowano.

Na podstawie art. 444 kodeksu wyborczego Powiatowa Komisja Wyborcza dokonała następnie podziału mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze.

W ocenie Sądu Okręgowego, protesty wyborcze zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie bowiem z art.42§1 Kodeksu wyborczego, przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza ma między innymi obowiązek sprawdzenia, czy w miejscu głosowania znajduje się spis wyborców i potrzebna liczba kart do głosowania właściwych dla przeprowadzanych wyborów. Nadto uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 września 2014 r. w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. (M.P. poz. 934) w pkt. 17 nakłada na obwodowe komisje wyborcze obowiązek sprawdzenia w przeddzień wyborów, czy „karty do głosowania w wyborach do poszczególnych rad oraz w wyborach wójta zostały dostarczone w odpowiedniej liczbie oraz czy w wyborach do rady gminy, do rady powiatu i do sejmiku województwa, a na obszarze m.st. Warszawy także do rady dzielnicy, karty dotyczą właściwego okręgu wyborczego”. Członkowie Obwodowych Komisji Wyborczych nr (...) i (...), w dniu 15 listopada 2014 r., podczas odbioru i przeliczania kart, nie dokonali prawidłowego sprawdzenia poprawności otrzymanych kart. W wyniku tego zaniechania, w toku wyborów do Rady Powiatu (...) przeprowadzonych w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w R. oraz w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w R., doszło do naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania polegającego na tym, że w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...), właściwej dla wyboru rady powiatu w okręgu wyborczym nr (...), w dniu 16 listopada 2014 r. w godzinach od 7:00 do 11:40 wydano wyborcom 230 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwych dla okręgu wyborczego nr (...), a w Obwodowej Komisji Wyborczej nr (...) w R., właściwej dla wyboru rady powiatu w okręgu wyborczym nr(...), w godzinach od 7:00 do 11:30 wydano wyborcom 198 kart do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) właściwych dla okręgu wyborczego nr (...). Skutkowało to uznaniem za nieważne tak oddanych głosów.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Komisarza Wyborczego, że naruszenie to nie miało wpływu na podziału mandatów pomiędzy uprawnione komitety wyborcze w okręgach wyborczych nr (...) oraz nr (...), uznał natomiast, że wyżej opisane naruszenie przepisów kodeksu dotyczących głosowania miało wpływ na wybór konkretnych radnych. Nie ulega bowiem wątpliwości, co podkreślił w proteście W. K., że wyborcy oddawali swoje głosy na konkretne osoby, a nie na komitety wyborcze. Pomiędzy niektórymi kandydatami na radnych różnica głosów była tak niewielka, że gdyby głosy nieważne, z powodu wydania niewłaściwych kart do głosowania, były ważnie oddane, to mogły wpłynąć na wybór na radnych osób innych niż te, które w wyniku tak przeprowadzonych wyborów zostały wybrane. Również Komisarz Wyborczy w odpowiedzi na protesty podniosła, że głosy ważnie oddane mogły zmienić kolejność wskazania kandydatów na radnych do uzyskania mandatu radnego i w związku z tym wniosła o uznanie protestów za zasadne w zakresie ustalenia liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów na radnych w okręgach wyborczych nr (...) oraz nr (...) utworzonych do wyboru Rady Powiatu (...), w wyborach zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. i tym samym ustalenie pierwszeństwa kandydatów do uzyskania mandatów radnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie jest on jednakże jest uprawniony do ustalania pierwszeństwa kandydatów i tym samym decydowania o wyborze konkretnych radnych, a skoro wyżej opisane naruszenie przepisów kodeksu wyborczego miało wpływ na wynik wyborów, to zgodnie z art.394§1,2 i 3 Kodeksu wyborczego należało orzec jak w sentencji.

Nie było natomiast, zdaniem tego Sądu, podstaw do kwestionowania prawidłowości głosowania przeprowadzonego w innych obwodowych komisjach wyborczych w okręgu nr (...) oraz nr (...) i dlatego ponowne przeprowadzenie głosowania należało zarządzić tylko w wymienionych dwóch Komisjach Obwodowych.

Następnie, na wniosek Komisarza Wyborczego w K., postanowieniem z dnia 14 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy uzupełnił postanowienie z dnia 30 grudnia 2014 r. przez dodanie, że postępowanie wyborcze należy powtórzyć od powołania nowych Komisji Obwodowych nr (...) i (...) oraz sporządzenia zaktualizowanego spisu wyborców.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazał, że skoro w rozpatrywanej sprawie wadliwością dotknięty był tylko proces głosowania w dwóch Komisjach Obwodowych i podstawą orzeczenia o nieważności wyborów było naruszenie przez nie przepisów kodeksu dotyczących głosowania, to zgodnie z art.396§2 i 3 Kodeksu wyborczego ponowne głosowanie w tych Komisjach należy przeprowadzić poczynając od powołania nowych Komisji Obwodowych nr (...) i (...) oraz sporządzenia zaktualizowanego spisu wyborców głosujących w tychże Komisjach, ponieważ w tym zakresie mogły nastąpić zmiany (np.: w wyniku śmierci czy ubezwłasnowolnienia).

Zażalenie na wymienione postanowienia wniosła A. S.– Przewodnicząca Obwodowej Komisji Wyborczej Nr (...) w R. i nie negując rozstrzygnięcia w części dotyczącej stwierdzenia nieważności wyborów przeprowadzonych w obu objętych postępowaniem Obwodowych Komisjach Wyborczych, wygaszenia mandatów radnych w obu okręgach i zarządzenia przeprowadzenia nowych wyborów w tych okręgach domagała się jego zmiany w pkt 1,2,5 i 6 poprzez unieważnienie i powtórzenie wyborów na obszarze całego miasta R. oraz uchylecia w całości postanowienia z dnia 14 stycznia 2015 r.

Komisarz Wyborczy w K. – B. S.wniosła o oddalenie zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenia są bezzasadne.

Podstawą unieważnienia wyborów przeprowadzonych w obu Obwodowych Komisjach Wyborczych (Nr (...) i (...)), wygaszenia mandatów radnych w obu okręgach wyborczych i zarządzenia przeprowadzenia ponownych wyborów było ustalenie, że tylko w tych Komisjach wydano wyborcom wadliwe (na skutek ich niesprawdzenia) karty do głosowania, co miało wpływ na wynik wyborów.

Uzasadniając wniosek o unieważnienie i powtórzenie wyborów do Rady Powiatu (...) uczestniczka postępowania podniosła, że już w dniu wyborów spekulowano na portalach internetowych na temat powtórki wyborów do Rady Powiatu (...) i zastanawiano się czy warto iść na wybory, skoro mogą zostać powtórzone. W jej ocenie, okoliczność ta daje podstawę do wnioskowania, że być może, z tej przyczyny, część wyborców nie poszła głosować na obszarze całego miasta.

Tego rodzaju spekulacje i niepoparte dowodami domniemanie, na co słusznie zwróciła uwagę Komisarz Wyborczy, nie mogą jednakże stanowić podstawy do uznania, że błędy popełnione w wymienionych Komisjach mogły się przełożyć na frekwencję wyborczą i wynik wyborów do Rady Powiatu.

Nie może być również uznany za usprawiedliwiony kolejny zarzut uczestniczki postępowania, że przy powtórzeniu wyborów w obwodach nr (...) i (...) radni, którzy zrzekli się mandatów już po wyborach, nie zostaną umieszczeni na poszczególnych listach. Okoliczność ta, jako że miała miejsce po wyborach, nie może być bowiem brana pod uwagę przez sąd przy rozpoznawaniu protestu wyborczego; nadto, jak wskazała w odpowiedzi na zażalenie Komisarz Wyborczy, zgodnie z stanowiskiem Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 26 stycznia 2015 r., znak (...), załączonym do odpowiedzi na zażalenie, na kartach do głosowania w wyborach do Rady Powiatu (...) powinny być uwzględnione wszystkie nazwiska kandydatów na radnych z danego okręgu wyborczego, w tym kandydatów na radnych wybranych w wyborach, których mandaty wygasły w związku ze złożeniem oświadczenia o zrzeczeniu się mandatu.

Nie może być również uznany za uzasadniony kolejny zarzut żalącej się, że przy powtórzeniu wyborów w obwodach nr (...) i (...) na podstawie zaktualizowanych spisów wyborców część wyborców może zostać pozbawiona prawa głosu, a ponadto część wyborców może w tych wyborach oddać głos dwukrotnie.

Przepis art. 396 § 2 Kodeksu wyborczego stanowi bowiem, że wybory ponowne przeprowadza się na podstawie spisu wyborców podlegającego aktualizacji, chyba że zachodzi konieczność sporządzenia nowego spisu, jeżeli przyczyna unieważnienia wyborów tkwiła w sporządzeniu spisów wyborczych. Aktualizacja w praktyce dotyczy osób, które ukończyły 18 lat, zmarły, czy też utraciły bierne prawo wyborcze z innych przyczyn i tego rodzaju sytuacje, a także okoliczność zmiany miejsca zamieszkania ustawodawca niewątpliwie musiał uwzględniać wprowadzając wymieniony przepis. Z kolei nad organami administracji państwowej spoczywa obowiązek sprawdzenia zasadności składanych przed ponownymi wyborami wniosków o zameldowanie na pobyt stały.

Nie może odnieść również oczekiwanego rezultatu podnoszone w zażaleniu twierdzenie, że działania podjęte przez Obwodowa Komisję Wyborczą Nr (...) w zakresie dotyczącym sprawdzenia kart do głosowania były poprawne, właściwe i zgodne z obowiązującymi przepisami. Okoliczność ta nie ma bowiem wpływu na rozstrzygnięcie. Orzekając nieważności wyborów Sąd Okręgowy stwierdził, że podstawą jego orzeczenia było naruszenie przez obie Obwodowe Komisje Wyborcze przepisów dotyczących głosowania i ustalenia jego wyników, a polegające na niesprawdzeniu przez nie, po dostarczeniu im kart do głosowania, czy nie zawierają błędów w odniesieniu do nazwisk kandydatów na radnych oparciu o treść obwieszczenia wyborczego (pkt 17 wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej). Orzeczenia w tej części żaląca się nie kwestionuje, a w takim przecież przypadku przepis art. 396 § 3 Kodeksu wyborczego przewiduje obowiązek powołania nowych komisji.

Z tych przyczyn i na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 i 13§ 2 k.p.c. oba zażalenia podlegały oddaleniu.